

УДК 376.1

МРНТИ 14.29.01

ДОИ <https://doi.org/10.51889/2960-1673.2026.85.2.006>

¹Д.Р. Каримова, ²З.А. Мовкебаева

¹Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Педагогика және психология институтының магистранты, Алматы қ., Қазақстан

²П.ғ.д., профессор, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан

ЕРЕКШЕ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР БАЛАЛАРДЫҢ КОММУНИКАТИВТІК ДАҒДЫЛАРЫНЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа. Мақалада ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативтік дағдыларының даму ерекшеліктері қарастырылды. Коммуникативті дағдылар балалардың қоғамда әлеуметтенуі мен қарым – қатынас жасауына қажетті негізгі дағды болғандықтан, бұл дағдыны дамыту түзету жұмысының мазмұнындағы міндетті бағыттардың бірі болып табылады. Коммуникативті дағдыларды дамыту арқылы ерекше қажеттіліктері бар балалардың дербестігіне, өзіне – өзі қызмет көрсетуіне, сонымен қатар, қоғамдық мінез – құлық ережелерін меңгеруіне қол жеткізе аламыз. Демек, аталған дағдыны дамыту жұмысының негізі алдымен балалардың коммуникативті дағдыларының бастапқы деңгейін анықтаудан басталады. Сәйкесінше, бұл анықтау эксперименті әрі қарай дамыту жұмысының бағыттарын айқындайтын тетік болады.

Мақала барысында «Шам – шырақ» түзету орталығының балаларымен өткізілген эксперимент жұмысының мазмұны, барысы мен нәтижелері сипатталды. Сонымен қатар, мәселеге теориялық талдау жасалып, шолу материалдары ұсынылды.

Кілт сөздер: ерекше қажеттіліктері бар бала, коммуникативті дағдылар, коммуникация, қарым – қатынас, сөйлеу тілі.

¹Д.Р. Каримова, ²З.А. Мовкебаева

¹Магистрант Института педагогики и психологии Казахского национального женского педагогического университета, г. Алматы, Казахстан

²Д.п.н., профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, г. Алматы, Казахстан

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Аннотация. В статье рассмотрены особенности развития коммуникативных навыков детей с особыми потребностями. Поскольку коммуникативные навыки являются основным навыком, необходимым для социализации и общения детей в обществе, развитие этого навыка является одним из обязательных направлений в содержании коррекционной работы. Развивая коммуникативные навыки, мы можем добиться самостоятельности, самообслуживания детей с особыми потребностями, а также усвоения правил общественного поведения. Следовательно, основа работы по развитию данного навыка начинается сначала с определения начального уровня коммуникативных навыков детей. Соответственно, этот констатирующий эксперимент станет механизмом, определяющим направления дальнейшей развивающей работы.

В ходе статьи были описаны содержание, ход и результаты экспериментальной работы с детьми коррекционного центра «Шам – шырақ». Кроме того, был проведен теоретический анализ проблемы и представлены обзорные материалы.

Ключевые слова: ребёнок с особыми образовательными потребностями, коммуникативные навыки, коммуникация, общение, речь.

¹D.R. Karimova, ²Z.A. Movkebayeva

¹Master's student at the institute of pedagogy and psychology, Kazakh national women's teacher training university, Almaty, Kazakhstan

²D.p.s., associate professor, Kazakh national women's teacher training university, Almaty, Kazakhstan

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATION SKILLS IN CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Abstract. The article considered the features of the development of communication skills of children with special needs. Since communication skills are the main skill necessary for children to socialize and communicate in society, the development of this skill is one of the mandatory areas in the content of correctional work. Through the development of communication skills, children with special needs can achieve independence, self – service, as well as mastery of the rules of public behavior. Therefore, the basis of the work on the development of this skill first begins with determining the initial level of children's communication skills. Accordingly, this detection experiment will be a mechanism that will determine the directions of further development work.

In the course of the article, the content, course and results of the experimental work with children of the Correctional center «Sham – shyрак» were described. In addition, a theoretical analysis of the problem was carried out and review materials were presented.

Keywords: child with special educational needs, communication skills, communication, interpersonal communication, speech.

Кіріспе. Соңғы жылдары ерекше білімді қажет ететін балалардың санының артуы қоғамдық маңызға ие тақырыптардың бірі болып отыр. Ерекше қажеттіліктері бар балалардың артуымен олардың ішінде коммуникативті дағдыларының бұзылысы бар балалардың да саны еселене түсуде. Коммуникативті дағдылар балалардың әлеуметтік өзара әрекеттесуін жүзеге асыратын болғандықтан, арнайы педагог мамандардың түзету жұмысында аталған дағдыны дамыту бойынша кешенді жұмыс жүргізілуі шарт. Балалар коммуникацияға түсу, өзара әрекеттесу арқылы қоғамға бейімделіп, өзінің әлеуметтік қажеттіліктерін қанағаттандыра алады. Коммуникативті дағдылардың қалыптасу негізі тілдік және тілдік емес дағдылардың дамуы деуімізге болады. Демек, тілдік және тілдік емес дағдылардың дамымауы ерекше қажеттіліктері бар балалардың сөйлеу тілінің қалыптасуына кері ықпал етіп, балалардың оқу мотивациясын төмендетіп, бірлескен жұмысқа деген дайындығын әлсіретеді.

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдысының қалыптасуы әрқелкілікпен, кездейсоқтықпен және жүйесіздікпен сипатталады. Балалардың біріншілік бұзылысының қандай болғанына қарамастан, ерекше қажеттіліктері бар балалардың басым бөлігінде коммуникативті дағдылардың түбегейлі бұзылысы кездеседі.

Мақала мақсаты: ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасу мәселесін теориялық негіздеп, коммуникативті дағдының қалыптасуының негізгі ерекшеліктерін айқындау.

Міндеттері:

- ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасу мәселесін теориялық негіздеу;
- ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасу ерекшеліктерін эксперименталды тұрғыдан анықтау;

- ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасуындағы негізгі мәселелерді айқындау.

Зерттеу нысаны: ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасу процесі.

Зерттеу пәні: ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларының қалыптасуының теориясы мен тәжірибесі.

Әдебиеттерге шолу

Коммуникативті дағдылар психология және педагогика ғылымында қоршаған ортамен өзара әрекеттесуді қамтамасыз ететін, ақпаратты алу мен жеткізуге жауапты тілдік және тілдік емес дағдылардың жиынтығы болып табылады. Коммуникативті дағдының және оның алғышарттарының қалыптасуы балалардың сәбилік шағынан бастау алады. Осы кезеңнен бастап балаларда коммуникация қоршаған ортамен байланыстың негізгі құралына айналады. Коммуникативті дағдылардың қалыптасуы әдетте еліктеу және үйрету арқылы жүзеге асырылатын болса, ерекше қажеттіліктері бар балаларда бұл дағды арнайы жұмыссыз қалыптаспайды. Яғни, ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру мамандардың барлығына ортақ міндет болып табылады [1].

Коммуникативті дағды мәдени – тарихи тәсіл тұрғысынан алғанда ересек адамдар мен балалардың бірлескен әрекетімен шартталатын әлеуметтік процесс ретінде қарастырылады. Коммуникативті дағды компоненттеріне келетін болсақ, ол өз мазмұнында мына үш дағдыны біріктіреді:

Сурет 1 – Коммуникативті дағдылардың компоненттері

Жоғарыда ұсынылған компоненттер балалардың онтогенезінде кезең – кезеңімен дамып, ересек мектеп жасына дейінгі кезеңде қалыптасып болады. Бірақ, адам өмірінің барлық кезеңдерінде коммуникация құралы, сипаты мен мазмұны қоршаған ортаның ерекшеліктеріне қарай өзгеріп, жаңа біліктер дами түседі. Төменде балалардағы коммуникативті дағдының қалыптасу ретін ұсынамыз:

Балалардың туғанынан бір жасына дейінгі кезеңде балалардағы коммуникацияның негізгі сипаты эмоционалды және вербальды емес болып табылады. Яғни, балалар ересек адамдарға тілдік емес дағды және өзіндік эмоциясын көрсете отырып қарым – қатынасқа түсуге тырысады. Мысал ретінде балалардың таныс адамын көргенде күлуін, бөтен адамды жатырқауын, сонымен қатар, бірлескен ойынға талпынуын жатқызсақ болады. Бала өмірінің бірінші жылында сәбиде таныс адамның даусына, әрекетіне деген реакция пайда болады. Ал, алты ай шамасында балаларда вербальды қарым – қатынастың алғашқы көрінісі уілдеу мен былдыр пайда болады. Ал, бір жылдың соңындағы коммуникацияның басты көрсеткіші ересек адамдардың қарапайым коммуникациялық әрекетіне деген реакция болып табылады [2].

Ерте жастағы кезеңдегі коммуникациялық дағдылардың қалыптасу ерекшеліктеріне келетін болсақ, бала бұл жаста сөйлеу тілін коммуникацияның негізгі құралы ретінде қолдана бастайды. Осы жаста балада сөйлеушінің тілін түсіну дағдысы қалыптасып, сөздер, кейін сөз тіркесі мен сөйлемдер дами бастайды. Коммуникативті дағды балааның қажеттіліктеріне жауап беретін белсенді дағды бола отырып, ересектермен қарым – қатынастың жетекші факторына айналады.

Ал, мектеп жасына дейінгі кезеңде балаларда сөйлеу тілі қарым – қатынастың негізгі құралына айналып, бала бұл дағдыны белсенді қолдана бастайды. Балалардың сөйлеу тілінің дамуы мен сөздік қорының белсенді сөздермен артуы баладағы саналы қарым – қатынастың дамуына ықпал етеді. Бала сөйлеу тілін ақпарат алу мен ақпарат беру құралы ретінде қолдана отырып, ситуативті коммуникация құра бастайды. Ал, 4-5 жас кезеңінде бала коммуникация барысындағы нормалар мен ережелерді меңгеріп, ересектермен қарым – қатынас мәдениетін игере бастайды. Осы жаста байланыстырып сөйлеу тілінің дамуына байланысты коммуникативті байланыстың сипаты күрдене түседі. Сонымен қатар, ересек мектеп жасына дейінгі кезеңде балада мектепке дайындықпен байланысты коммуникативті дағдылардың алғышарттары қалыптаса бастайды. Баланың сөйлеу тілі саналы бола түседі. Сәйкесінше, коммуникацияға түсу нәтижесінің өнімділігі мен нәтижелілігі арта түседі. Бала коммуникация нормаларын толық меңгереді. Қатарластарымен және ересектермен қарым – қатынас барысын саралай отырып, әрбір адаммен коммуникация құруда осы нормаларға сүйенеді [3,4].

Осылайша, баланың сәбилік шағынан бастап мектеп жасына дейінгі кезеңге дейінгі кезеңде толығымен қалыптасып, мектепте сәтті білім алу мен әлеуметтік қатынастың негізгі құралының біріне айналады.

Зерттеу материалдары мен нәтижелері

Тақырып аясындағы зерттеу жұмысы «Шам – шырақ» түзету орталығында өткізілді. Зерттеу жұмысына мектеп жасына дейінгі 20 бала қатысты. Балалардың барлығында сөйлеу тілінің бұзылысы байқалады. Балалардың коммуникативті дағдыларының бастапқы деңгейін анықтауға бағытталған эксперимент үш кезең бойынша ұйымдастырылды. Бірінші кезең – дайындық кезеңі. Дайындық кезеңінде эксперименттік жұмысқа қажетті құралдарды дайындау, балалардың жеке құжаттарымен танысу, сонымен қатар, эксперимент барысында түсіндіру сияқты жұмыстар өткізілді. Балалардың жеке құжаттарымен танысу мекеме рұқсатымен жүзеге асырылып, зерттеу барысында құпиялық қағидасы қатаң сақталынды.

Екінші кезең - негізгі кезең. Негізгі кезеңде эксперименттік топқа алынған балалармен зерттеу жұмысы өткізіліп, коммуникативті дағдыны зерттеуге арналған әдістер сынақтан өткізілді.

Үшінші кезең – зерттеу нәтижелерін сандық және сапалық көрсеткіштерге талдау. Яғни, бұл кезеңде екінші кезеңде алынған нәтижелерді талдау жұмысы ұйымдастырылды.

Алдымен, зерттеу жұмысына ұсынылған әдістердің мазмұны мен барысын ұсынамыз:

«Қатарластарымен қарым – қатынастың дамуын диагностикалау» әдісі

Авторы: И.А. Орлова, В.М. Холмогорова [5]

Қажетті құралдар: бақылау арқылы

Барысы: әдіс балаларды сырттай бақылау арқылы жүзеге асырылады. Бақылау мына параметрлерді бақылауды назарға алады: қатарласына деген қызығушылық, жағдаятты басқару, сезімталдық, қарым – қатынас құралын таңдау. Әрбір әдіске төмен, орташа және жоғары деңгейлері бойынша бағалау жүргізіліп, сәйкесінше, әрбір деңгейге 1,2,3 балл беріледі. Соңында әрбір параметр бойынша баллдар жалпы қосылып, қарым – қатынастың төмен, орташа және жоғары деңгейі анықталады.

Төмен деңгей – 0 – 4 балл;

Орташа – 5 – 8 балл;

Жоғары – 9 – 12 балл.

«Лабиринттер» әдісі

Авторы: Е.Е. Кравцова [6]

Қажетті құралдар: лабиринт

Барысы: ойын басталмас бұрын балалардың машиналарының гараждары алмастырылып қойылады. Педагог балаларға әр көлікті өз орнына лабиринттен өте отырып, қоюы қажет екендігін түсіндіре отырып, тапсырма берді. Әрі қарай тапсырма барысы бақылаудан тұрады және бақылау соңында балалардың қарым – қатынас сипатының типтері айқындалады.

Бірінші тип – бала қарым – қатынас құру барысында серіктестік орната алмайды. Серіктесінің әрекетіне реакция танытпайды, ойын барысында тек машинаға ғана назар аударады. Қарым – қатынас орнатпау салдарынан ойы нсәтсіз аяқталады.

Екінші тип – бірінші типке ұқсас. Бала қарым – қатынасқа түспейді, бірақ серіктесінің әрекетін бақылайды және қайталайды.

Үшінші тип – балалар өзара қарым – қатынасқа түседі. Бірақ, қарым – қатынас сипаты кездейсоқ және жоспарсыз болғандықтан әрекет сәтсіз болады.

Төртінші тип – балалар қарым – қатынасқа белсенді түседі. Әрекетті жоспарлауға және келісуге тырысады. Бірақ, үнемі ересек адамның қолдауын қажет етеді.

Бесінші тип – балалар серіктестікті өз бетінше орнатады. Әрекетті басынан бастап жоспарлай отырып, мақсатқа бірге жете алады.

Ата – аналарға арналған анкета [7]

Авторы: Г.А. Урунтаева

Қажетті құралдар: анкеталау бланкісі, қалам

Барысы: ата – аналарға он сұрақтан тұратын анкета ұсынылады. Әр жауапқа «иә» (1 балл), «білмеймін» (0,5 балл), «үнемі емес» (0,5 балл) және «жоқ» (0 балл) жауаптары ұсынылады. Соңында әрбір сұрақ бойынша баллдар есептеліп, нәтижелер шығарылады. Ұсынылатын сұрақтар:

1. Сіздің балаңыз мейірімді ме?
2. Сіздің балаңыз зерек пе?
3. Балаңыз үнемі шындықты айтады ма?
4. Балаңыз сыпайы ма?
5. Балаңыз қарым – қатынасқа ашық па?
6. Балаңыз бөлісуді біледі ме?
7. Балаңыз көмекке дайын ба?
8. Балаңыз әділ шешімдер қабылдай ала ма?
9. Балаңыз үнемі қуанып жүреді ме?
10. Балаңыз жауапкершілік ала ала ма?

Нәтижелер:

10 баллов – өте жоғары.

8-9 баллов – жоғары.

4-7 баллов – орташа.

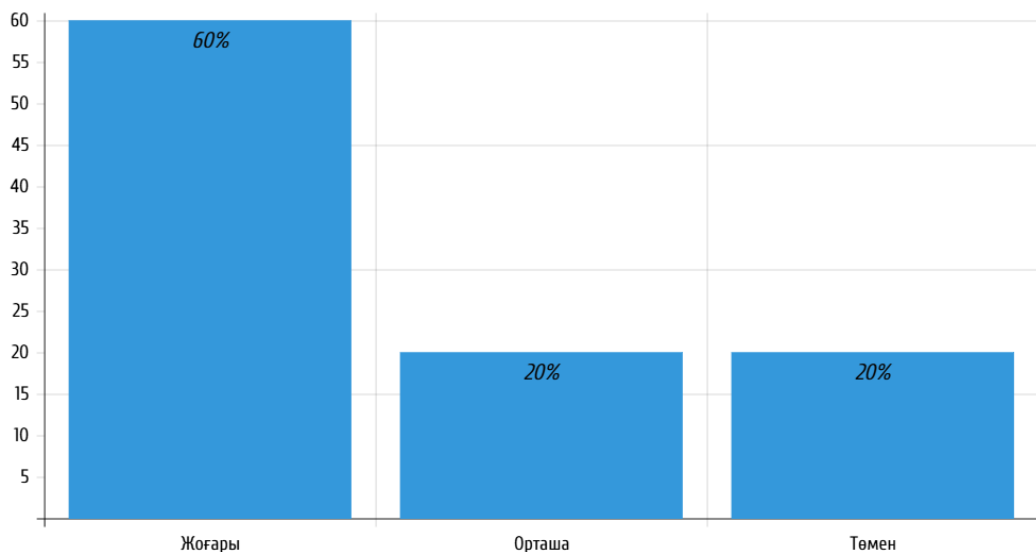
2-3 балла – төмен.

0-1 балл – өте төмен.

Ұсынылған әдістер бойынша нәтижелерді ұсынамыз.

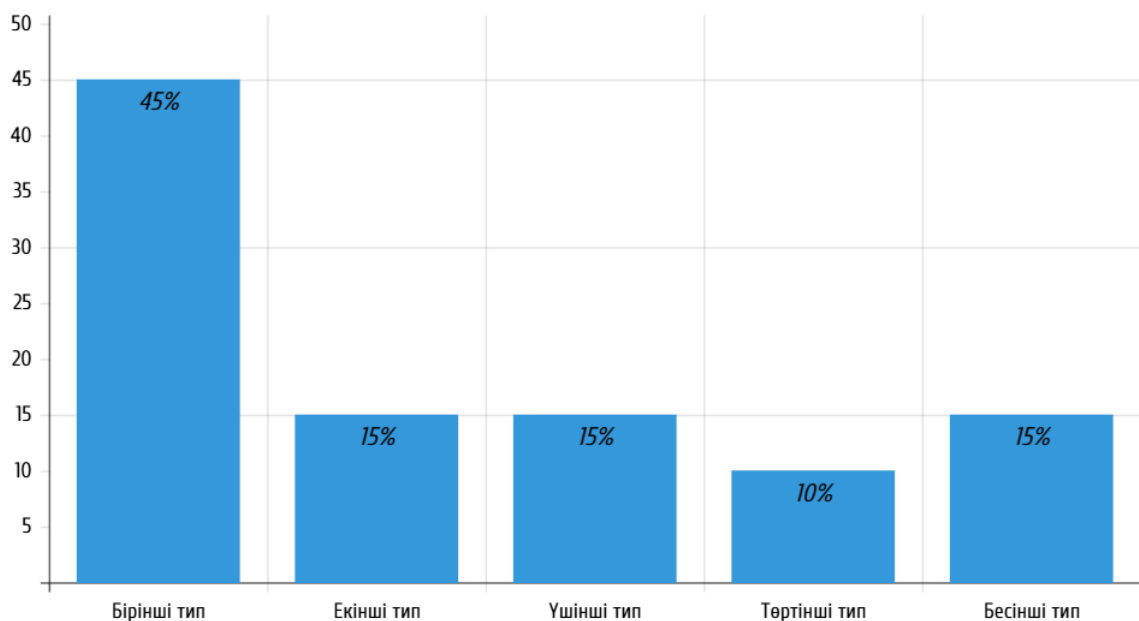
Алдымен «Қатарластарымен қарым – қатынастың дамуын диагностикалау» әдісі сынақтан өткізіліп, нәтижесінде 12 бала (60 %) төмен, 4 бала (20 %) орташа және қалған 4 бала (20%) жоғары көрсеткіш көрсетті. Балаларды бақылау барысында олардың қатарластарына қызығушылық танытпайтыны, сонымен қатар, жағдаятты басқара алмайтындығы айқын көрінді. Балалар тек кездейсоқ әрекетке бейімделген, салданынан коммуникация құралын таңдау да жүзеге асырылмайды. Бұл дегініміз, олардың

коммуникативті дағдысын дамытуға деген қажеттілікті айқын көрсетеді. Алынған нәтижелердің негізінде құрылған диаграмманы ұсынамыз:

Сурет 2 – «Қатарластарымен қарым – қатынастың дамуын диагностикалау» әдісінің нәтижелері

Әрі қарай «Лабиринттер» әдісіне сынақ өткізілді. Бұл сынақ барысында балалардың ойын барысында серіктестігі мен коммуникация құралына талдау жасалып, коммуникация типтері анықталды. Жауап интерпретациясында көрсетілгендей, бірінші типтегі 9 бала анықталды. Ал, екінші типте —3 бала; үшінші типтегі балалар саны 3 баланы құрады. Сонымен қатар, төртінші типтегі бала саны 2 бала болса, бесінші типтегі бала саны 3 баланы құрады. Алынған нәтижелердің негізінде құрылған диаграмманы ұсынамыз:

Сурет 3 – «Лабиринттер» әдісінің нәтижелері

Анықтау экспериментінің соңғы әдісі ретінде қарастырылған анкеталау нәтижелеріне келетін болсақ, ата – аналардың жауаптарына сүйене отырып, балалардың коммуникациялық дағдысының деңгейлері анықталды. Алынған анкета негізіндегі балалардың нәтижелері төмендегідей болды:

3 бала (15%) – өте жоғары.

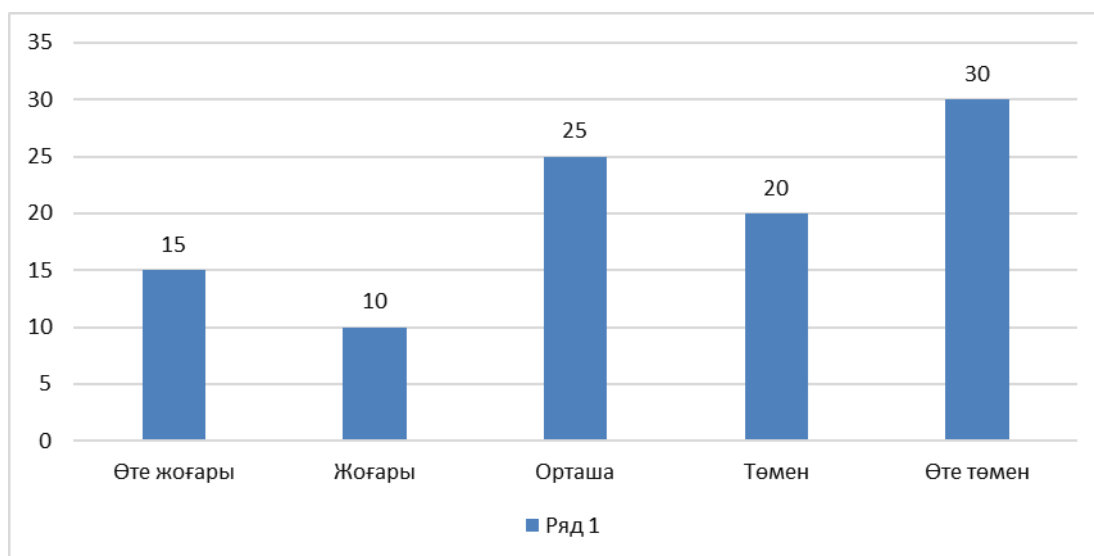
2 бала (10%) – жоғары.

5 бала (25%) – орташа.

4 бала (20%) – төмен.

6 бала (30%) – өте төмен.

Анкеталау негізінде төмендегі диаграмма алынды:

Сурет 4 – Анкеталау әдісінің нәтижелері

Осылайша, балалардың коммуникациялық дағдысының негізгі мәселелері айқындалып, дамыту жұмысының бағыттары жөніндегі алғышарттар қалыптасты.

Қорытынды

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың коммуникациялық дағдыларын дамыту бойынша жүргізілген жұмыс мектеп жасына дейінгі кезеңдегі коммуникациялық дағдының балалардың тұлға ретіндегі қалыптасуы, әлеуметтік қатынасы, сонымен қатар, мектепте сәтті білім алуына ықпал ететін негізгі тетіктердің бірі екендігін көрсетті. Сонымен қатар, жүргізілген эксперименттік жұмыс ерекше қажеттіліктері бар балалардың басым бөлігінде коммуникациялық дағдының компоненттері зардап шегетінін көрсетті. Қорыта айтқанда, коммуникациялық дағдыны дамыту түзету жұмысының мазмұнына кіретін негізгі әрі тұрақты компонент болуы қажет.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Королева И. А. Развитие коммуникативных навыков у школьников //Проблемы развития территории. – 2012. – Т. 62. – №. 6. – С. 86-92.
2. Горлова Е. А., Полухина М. О., Ершова О. В. Развитие коммуникативных навыков посредством интерактивных технологий //Вестник Самарского государственного технического университета. Серия: Психолого-педагогические науки. – 2020. – №. 2 (46). – С. 51-61.

3. Лях Ю. А. Развитие коммуникативных навыков у школьников // Ярославский педагогический вестник. – 2019. – №. 4. – С. 23-29.
4. Губина Е. Г. Развитие коммуникативных навыков у старших дошкольников // УНИВЕРСИТЕТ XXI ВЕКА: НАУЧНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ. – 2010. – С. 239-241.
5. Смирнова Е. О., Холмогорова В. М. Межличностные отношения дошкольников. – 2003.
6. Кравцов Г. Г., Кравцова Е. Е. Психология игры: культурно-исторический подход. – 2017.
7. Урунтаева Г. А. Детская психология. – 2021.
8. Лисина М. И. Общение, личность и психика ребенка. – Москва : Институт практической психологии; Воронеж : НПО «МОДЭК», 1997. – 384 с.
9. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – Санкт-Петербург : Питер, 2008. – 400 с.
10. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество : учебник для студентов высших учебных заведений. – 15-е изд., перераб. и доп. – Москва : Академия, 2015. – 656 с.

УДК 376.1

МРНТИ 14.29.37

DOI <https://doi.org/10.51889/2960-1673.2026.85.2.003>

¹Рсалдинова А.К., ²Караманова Н.М.

¹п.э.к., доцент,

²7M01908 - Арнайы педагогика: Аутистік спектрі бұзылған балаларды сүйемелдеу мамандығының 1-курс магистранты Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан

АУТИСТІК СПЕКТРІ БҰЗЫЛЫСЫ БАР БАЛАЛАРДЫҢ ИМИТАЦИЯ ДАҒДЫСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа. Мақалада аутистік спектрі бұзылысы бар 3–4 жастағы балалардың имитация (еліктеу) дағдыларының даму ерекшеліктері қарастырылады. Имитация баланың танымдық, коммуникативтік және әлеуметтік дамуының негізгі механизмі ретінде сипатталып, оның сөйлеу тілін, бірлескен әрекетті және әлеуметтік өзара әрекеттесуді қалыптастырудағы маңызы ғылыми тұрғыдан негізделеді. Зерттеудің мақсаты – педагогикалық технологияларды қолдану негізінде аутистік спектрі бұзылысы бар балалардың имитация дағдыларын қалыптастыру мүмкіндіктерін теориялық тұрғыдан негіздеу және эксперименттік жолмен тексеру. Мақалада Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев, Д.Б. Эльконин, А.В. Запорожец және басқа ғалымдардың теориялық тұжырымдары негізінде имитацияның психологиялық-педагогикалық мәні талданып, аутистік спектрі бұзылысы бар балалардың қимыл-қозғалыстық, вербалды және әлеуметтік-эмоциялық имитациясының ерекшеліктері сипатталады. Сондай-ақ ойын технологиялары, визуалды қолдау, құрылымдалған оқыту және модельдеу тәсілдерінің түзете-дамыту жұмысындағы тиімділігі қарастырылады. Зерттеу нәтижелері арнайы ұйымдастырылған педагогикалық ықпалдың имитация дағдыларын дамытуға, әлеуметтік қарым-қатынасты жақсартуға және балалардың жалпы психикалық дамуын қолдауға мүмкіндік беретінін көрсетеді.

Түйін сөздер: аутистік спектрі бұзылысы, имитация, еліктеу дағдысы, ерте араласу, түзете-дамыту жұмысы, арнайы педагогика, педагогикалық технологиялар, мектепке дейінгі балалар.